

III Всеукраїнська науково-методична конференція з міжнародною участю

Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-методичної конференції
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.

© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е. ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	73
Довженко Р. В. ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	77
Zavhorodnia V. M. LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW	80
Желобицький Я.К. СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	84
Ішутіна О.Є. РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE)	89
Ковальчук І. В., Ковальчук М. О. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	93
Козенкова Л. О. ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ	96
Kochkina D. D. THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES	102
Козир М.А. ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ	106
Kolesnik N. D. REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES	111
Кравченко О.В., Щербак А. С. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	116
Лебідь А.Є., Тимофеева Т. КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА	122
Lisniak V. A. ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW	126
Лісун Я.В. ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	131
Маланчук Т.В. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ	136

Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	139
Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....	143
Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	147
Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	151
Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС	157
Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	162
Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ	167
Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....	171
Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	175
Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....	177
Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	181
Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	184
Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....	188
Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ	

ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	191
<i>Чурилова Т.М.</i> ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	195
<i>Швагер О.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
<i>Швець Т.Е.</i> ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
<i>Шевчук В.О.</i> РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ	211
<i>Шемелинець І.І.</i> МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	215
<i>Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О.</i> ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ	219
<i>Яремович М.А.</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ)	223

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ

Баранюк Т. М.

*студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Питання безпеки завжди було і наразі постає все більш важливим, суперечливим, складним та спільним для всього світового співтовариства. Виходячи з того, що різні збройні конфлікти та війни

продовжують виникати в різних куточках світу, посилюються різноманітні загрози безпеці саме в площині збройних конфліктів. Європейський Союз (далі ЄС), будучи первісно суто економічним утворенням, вимушений нині брати на себе роль актора на міжнародній безпековій арені, формувати власну безпекову політику. При цьому мова йде не лише про забезпечення безпеки всередині ЄС, адже це не є усуненням проблеми в глобальному світі. Відповідно існує потреба досягнення такої безпеки і за кордонами Союзу [1]. Вирішенню проблем безпеки в Європі й світі покликана слугувати спільна зовнішня і безпекова політика ЄС.

Одним із яскравих прикладів діяльності ЄС на міжнародній арені у сфері безпеки є його роль у залагодженні конфліктів, що спалахували на території колишньої Югославії. Ці конфлікти, більш відомі як Югославські війни, представляють собою цілу низку збройних протистоянь на території колишньої Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія (СФРЮ) у 1991-2001 роках [2]. Проблема війни в Югославії полягала в тому, що одна сторона конфлікту прагнула зберегти Югославську державу, а інші намагалися отримати незалежність. Цілком можна виділити декілька основних подій Югославських війн: війна Словенії за незалежність (1991), війна Хорватії за незалежність (1991-1995), Боснійська війна (1992-1995) та операція НАТО в Боснії та Герцеговині (1995), війна в Косово (1998-1999) та операція НАТО в Югославії (1999), конфлікт у Південній Сербії (2000-2001) та конфлікт у Македонії (2001) [2].

Зрозуміло, що ЄС майже одразу почав реагувати на ці військові конфлікти. Вже в 1991 році ЄС прийняв Декларацію про Югославію щодо проблеми на Західних Балканах. Згідно з цією Декларацією, ЄС (кожна держава-член) визнавали незалежність тих держав, які раніше були складовими республіки СФРЮ, але ці держави повинні були підтвердити своє бажання стати незалежними. Сербія та Чорногорія відмовилися від такої незалежності через те, що визнавали себе правонаступницями Югославії [3]. Після цього протягом всіх Югославських конфліктів ЄС провадив політику, що передбачала в результаті залагодження та припинення конфліктів, створення нових інститутів влади, формування зовнішньої політики з економічних та торговельних питань, а також вільного пересування людей, товарів та капіталу на територіях новоутворених держав [3].

Крім того, ЄС створив дві важливі програми для допомоги країнам-учасникам Югославських конфліктів. Перша така програма у 1996 році мала назву OBNOVA і полягала у передачі коштів країнам Західних Балкан для відновлення зруйнованих під час війни об'єктів інфраструктури та інших споруд, вирішення питань біженців та переміщених осіб, встановлення нового громадського порядку [4]. Інша програма ЄС, започаткована у 1989 році та апробована свого часу перед вступом до ЄС Польщі та Угорщини, мала назву PHARE і надавала додаткові кошти Боснії і Герцеговині та Македонії (зараз Північна Македонія) [5].

Значну роль відіграли Європейські співтовариства у спробах врегулювання конфлікту в Боснії і Герцеговині – перші три плани мирного врегулювання та переговори в рамках Міжнародної конференції з питань колишньої Югославії (International Conference on the Former Yugoslavia – ICFY) відбувалися під егідою ООН і Європейських співтовариств [6, с. 76]. Без втручання США, яке врешті й привело до укладення Дейтонської угоди (четвертий план врегулювання) [7] досягти миру так і не вдалося. У той же час, не можна заперечити той факт, що підґрунтя для миру все ж було створено за участі ЄС.

Салонікська декларація 2003 року підтвердила, що майбутнє Західних Балкан, центральною і значною частиною яких є Боснія і Герцеговина, залежить від ЄС. 2 грудня 2004 року Союз розпочав військову операцію «АЛТЕЯ» (ALTHEA) в Боснії і Герцеговині. Це сталося після рішення НАТО передати власну миротворчу місію, яка підтримувала безпеку в регіоні після закінчення війни. ЄС розгорнув військові сили (EUFOR), щоб забезпечити безперервне дотримання Дейтонської угоди та зробити внесок у безпечне середовище (SASE) у Боснії і Герцеговині [8].

Операція «АЛТЕЯ» є третьою і найбільшою військовою операцією, яку ЄС здійснював до сьогодні. Місія цієї операції зосереджена на підтримці безпечного середовища в Боснії і Герцеговині шляхом повної співпраці зі збройними силами, правоохоронними органами та цивільною владою країни. EUFOR підтримує Збройні сили Боснії і Герцеговини регулярними комбінованими навчальними завданнями та широкомасштабними щорічними навчаннями для досягнення цілей місії. Операція «АЛТЕЯ»

додає новий вимір до існуючої політичної участі, програм допомоги та поліцейських та моніторингових місій, які вже виконуються ЄС [8].

Говорячи про сучасні відносини між ЄС та країнами Західних Балкан, слід зазначити, що дві республіки колишньої СФРЮ вже набули статусу членів ЄС. Словенія стала членом ЄС 1 травня 2004 року, а Хорватія – 1 липня 2013 року. Щодо інших республік, всі вони мають на меті набуття членства в ЄС. Боснія і Герцеговина поки що розглядається як потенційна країна-кандидат на вступ до ЄС. Північна Македонія, Сербія та Чорногорія є нинішніми країнами-кандидатами на вступ до ЄС разом з Україною, Туреччиною, Молдовою та Албанією [9].

Підсумовуючи, слід зазначити, що ЄС відігравав значну роль не тільки у залагодженні конфліктів в Югославії, а й надавав подальшу допомогу новоутвореним незалежним державам для відновлення після війни. Більш того, ЄС продовжує співпрацю зі всіма країнами Західних Балкан, через що в кожній з них відбуваються інституційні реформи, обумовлені євроінтеграційними процесами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. EU Security, Defence and Crisis Response. European Union. 2021. URL: https://www.eeas.europa.eu/node/410270_uk.

2. Allcock, John B., Marko Milivojevic and John J. Horton (eds). Conflict in the Former Yugoslavia, An Encyclopedia, Santa Barbara, CA: ABC-CLIO. Illustrated edition, 1998. 448 с.

3. Юрчук Є. Політика Європейського Союзу щодо країн Західних Балкан в 90-х роках ХХ століття. *Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива*. 2013. Вип. 3. С. 207-209.

4. OBNOVA. URL: <http://www.mvep.hr/ei/default.asp?ru=616&sid=&akcija=&jezik=2>.

5. PHARE. Assistance for economic restructuring in the countries of Central and Eastern Europe. An operational guide. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1992. URL: http://aei.pitt.edu/54141/1/CC7191493ENC_001.pdf

6. Завгородня В., Наумов А. «Шлях до Дейтона»: процес мирного врегулювання військового конфлікту в Боснії та Герцеговині у 1992-1995 роках. *Сумський історико-архівний журнал*. 2020. № XXXV. 2020. С.72-83. DOI: doi.org/10.21272/shaj.2020.i35.p.72

7. The General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina. Initialled in Dayton on 21 November 1995 and signed in Paris on 14 December 1995. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/0/126173.pdf>

8. EUFOR Bosnia-Herzegovina Military Operation ALTHEA. URL: https://www.eeas.europa.eu/eufor-althea/eufor-bosnia-herzegovina-military-operation-althea_en?s=324.

9. Які держави мають членство в Євросоюзі. URL: <https://europortal.biz.ua/dovidkova/vyyizd-za-kordon/krajiny-ec.html>.